

Bouwen aan jezelf (1)

Tekst voor de preek: **Matteüs 5:48**

Bijzonderheid: doop Isabel Elisabeth Roorda

Lieve mensen,

Ik schreef het al een keer in Stadshaven, maar niet iedereen van de gemeente leest dat volgens mij. En ook de gasten niet, dus daarom vertel ik het hier ook nog eens. Ik ga sinds ik in Rotterdam woon naar een Turkse kapper bij ons om de hoek. Gewoon lekker snel, geen gezeur, vooral tondeuse en weinig schaar. Maar goed, er is verder toch niet zoveel van te maken.

Toen kwam ik dus in gesprek over mijn werk. Hoe leg je dat uit. Nou, protestantse imam dan maar. En dat vonden ze razend interessant. Allemaal vragen over wat van mijn geloof niet mag en wat wel. Tot in de vreemdste details wilden ze weten wat de regels van mijn kerk zijn.

Je zit maar hooguit een kwartiertje in de stoel bij hen, dus we waren al snel weer klaar. Op de terugweg en daarna bedacht ik me hoe gelukkig ik ben dat de Bijbel niet begint met en draait om regels.

Dat schreef ik in de Stadshaven van december. En daar wil ik nog eens op terug komen. Mede ook naar aanleiding van de preek over pastoraal beleid. Dat we niet beginnen met regels, maar dat we vooral de mensen en hun situatie willen zien. En ze verder willen helpen richting Jezus. Want daar kwamen her en der wel vragen over. En als sommige mensen vragen stéllen, dan vermoed ik dat veel meer mensen die vragen hebben. Hoe zit dat nou met de regels? Is dan alles maar goorloofd?

Slide   Hoe werkt dat eigenlijk met regels en geloof?

Nou geef toe: in onze kerken zijn regels vaak ook heel belangrijk ... geweest. Bijzonder voorbeeld maakte ik mee in Noord-Holland toen ik daar predikant was. Ik kwam regelmatig bij christelijke vissers over de vloer. Ergens in de regio. Ze hadden geen predikant, dus deed ik daar wat extra werk. En die vissers die hadden een hele rare moraal. Tenminste, ik vind en vond dat raar. Ze kwamen zaterdag in de loop van de dag de haven in. Alles werd gelost en vervolgens gingen ze alles in orde maken voor de volgende week. En dan om half twaalf lieten ze alles vallen en gingen ze naar huis. Dan hielden ze vanaf 0.00 uur de zondagsrust. Twee keer naar de kerk, het vlees snijden in het gezin enzo. En dan zondagsavonds om kwart voor twaalf stonden ze weer in de startblokken. Om zodra het twaalf uur was als een malle naar de haven te racen en dan zo snel mogelijk weer uit te varen. Zo hielden ze zich aan het vierde gebod. De zondagsheiliging.

Een ander voorbeeld was toen Marie José en ik verkering hadden. We probeerden er een beetje over te lezen en met vrienden te praten hoe zo'n relatie, zo'n verkering er dan uit moest zien. Vrijwel alle christelijke literatuur – je had onder andere een jongerenblad dat Qui-vive heette – schreef dan alleen maar over de vraag: hoe ver mag je gaan in je verkering. Vooral op gebied van intimiteit, zoenen en seks. Wat is wel goorloofd en wat net niet meer? Er kwam toen ook een boekje uit: 'vrijen is gemakkelijker dan praten', met allerlei tips en tricks hoe je dat goed kon opbouwen enzo.

Twee voorbeelden van vroeger. Maar ik merk wel dat we nog steeds de neiging hebben om te spreken in regels. Om elkaar ook te beoordelen aan de hand van regels. Of je wel een volwaardig kerklid bent bijvoorbeeld. Dat is allemaal te meten aan regels.

Nu chargeer ik natuurlijk wel. Maar niet zo erg als Jezus. Want in zijn tijd had je Farizeeërs. En die deden alles in regels. Tot in het meest absurde detail soms toe. Uit goede motieven hè. Ze wilden dat iedereen God zo zuiver mogelijk zou dienen. Uit liefde voor de Heer. Jezus zegt daar zelfs over aan het begin van de Bergrede:

Slide   Matteüs 5: ²⁰ Want ik zeg jullie: als jullie gerechtigheid niet groter is dan die van de schriftgeleerden en de farizeeën, zullen jullie zeker het koninkrijk van de hemel niet binnengaan.

Ja, dan doet hij er daarna nog een schepje bovenop. Niet alleen overspel is fout, maar zelfs als je verlekkerd naar een vrouw kijkt. Niet alleen moord is verkeerd, maar schelden is net zo erg. Niet alleen een eed breken is zonde, maar ook als je je normale woorden niet nakomt. Niet alleen je vrienden liefhebben, maar ook je vijanden. Jezus zet het nog scherper neer dan de Farizeeën in die tijd. Hij maakt de regels nog veel strenger! Tot in het absurde verscherpt hij ze.

Waarom doet Jezus dat? Nou, in ons vers komt hij dan vervolgens waar hij wezen wil. (voorlezen ...) Dát is zo absurd. Volmaakt zijn. Zoals God zijn? Daarvan zullen zelfs de farizeeën en regel-fetisjisten zeggen, dat lukt niemand. Dit slaat nergens op.

Ik ga hier zo nog verder op in, want wat Jezus zegt in onze tekst is van wezenlijk belang. Maar eerst even twee dingen benoemen die Jezus bereikt door zo scherp de regels neer te zetten.

Allereerst:

Slide   Je moet wel constateren dat je niet voldoet!

Er is geen ontkomen aan. Regels zijn blijkaar in het koninkrijk van Jezus geen afvinklijstjes. Zo van: dit heb ik gedaan, dat heb ik gedaan. Niet gestolen, check. Niet gevloekt vandaag, check. Oud vrouwtje voorrang gegeven, check. Ik ben er. Nee, niemand voldoet. Blijkbaar zijn de regels in dit geloof niet zaligmakend. Want dan komt er niemand in de hemel. Dat is wat Jezus aan het begin ook zei. Vers 20. Hij zegt eigenlijk aan het begin van de Bergrede: niemand van jullie komt zo in de hemel.

Een tweede gevolg is daarna:

Slide   Regels zijn niet bepalend of je er bij hoort of niet!

Je kunt blijkaar of je goed christen bent of niet, *niet* afmeten aan regels! Je kunt niet de meetlat naast iemands leven leggen en zeggen: jij voldoet wel. En jij niet. Jezus rekent daar mee af. Hij zegt: niemand voldoet. Geloof is *op die manier* niet meetbaar.

De conclusie moet zijn:

Slide   **Wie focust op de regels, die kijkt verkeerd**

En dat is precies wat je in onze tekst ziet. Jezus had hoofdstuk 5 kunnen samenvatten met: wees dus volmaakt. Punt. Uit. Dat was helder geweest. Maar nu zegt hij er bij: zoals jullie hemelse Vader

volmaakt is. En daarmee verlegt hij de focus. Dat deed hij ook al even hiervoor, in vers 45 (voorlezen ...). Dus daar vloeit dit uit voort. Maar dat is wat Jezus hier doet. Hij verlegt je focus.

Je moet beseffen waarom je het doet. De wet, zoals God die in tien geboden geeft, die begint ook niet met regels. Die begint er mee dat God zich voorstelt als bevrijder, als verlosser. God vraagt eerst aandacht voor zichzelf. En alleen als je je focust op God. Op Jezus. Dan krijgen de regels zin.

We hebben de neiging om veel te veel over de regels te praten. Het lijkt de belastingwet wel: wat is nog net legaal? Of in het verkeer: hoe rijd ik zo hard mogelijk zonder gepakt te worden? We weten waar geflitst wordt en waar de trajectcontroles zijn. En dus kunnen we tussendoor lekker los gaan. Maar ook als je altijd maar 90 rijdt op de snelweg om er maar zeker van te zijn dat je niet te hard rijdt. Ook dan ben je alleen maar bezig met de regels. Zo is het ook vaak met ons en de regels die Jezus geeft. We focussen ons op de regels. Soms met de beste motieven. Maar het gaat niet om de regels. Het gaat om Jezus. Het gaat om Vader. Wees dus volmaakt, zoals jullie hemelse Vader volmaakt is.

En het gaat ook om gerichtheid van je hart. De regels in de Bijbel hebben te maken met een relatie. God richt aandacht op zichzelf. Maakt de relatie duidelijk. Ik heb je bevrijd. Ik hou van je. Dan gaat het dus om jouw hart. Het gaat om van harte willen leven voor de ander. Dat is de enige manier.

Slide   Kerngericht in plaats van grensgericht

Wie focust op de regels. Op wat nog net wel kan en wat net niet meer. Of: wie constant bijna angstvallig bezig is om netjes te leven. Die focust te veel op de grens. En verliest daarmee de kern uit het oog. Je gaat, zoals de farizeeën, met je rug naar Jezus toe staan. Zo ben je bezig met zuiver leven, dat je je Vader uit het oog verliest. Zoals de oudste broer bij de verloren zoon. Ik heb altijd gehoorzaamd! Maar hij had de vader niet gezien. Zijn hart was bij de regels, niet bij zijn vader.

Jezus maakt in de Bergrede de wet strenger dan ooit. Absurd streng. Om duidelijk te maken, dat het houden van regels je niet bij de kern brengt. Niet bij het hart van God. Je kijkt telkens angstvallig naar het ravijn van de zonde. Omdat je bang bent dat je over het randje kukelt. Maar daardoor verlies je het perspectief uit het oog.

Het gaat dus veel meer om de richting waar je in leeft. Dan of je voldoet aan een norm. Het moet gaan richting Vader. Het moet gaan achter Jezus aan.

En dan komt de hamvraag:

Slide   En de regels dan?

Weet je, in de wet en in de Bergrede. Daar wordt geen beeld geschetst van: dit is wanneer je er bij hoort en wanneer niet. Meet elkaar er aan af. Maar veel meer is het een uitnodigend perspectief. Het is een ideaal dat geschetst wordt. Hier naar zijn we op weg.

Daarom vond ik de vroegere vertaling van de wet zo mooi. Bijvoorbeeld het achtste gebod: gij zult niet stelen. Dat kun je lezen als een gebod. Maar je kunt het ook lezen als een belofte. Eens zal de tijd komen dat je niet zult stelen. Daar mag je naar verlangen en daar mag je je naar uitstrekken. Nu al!

Datzelfde geldt voor onze tekst. Gij dan zult volmaakt zijn gelijk uw hemelse Vader volmaakt is. Kijk, in het Grieks staat wel een gebod. Maar juist de oude vertaling maakt dat het een gebod is, zoals het bedoeld is. Een perspectief. Die kant gaat het op. Daar gaat het uiteindelijk heen.

Als je zo naar de regels kijkt hè. Dan is het niet iets om elkaar mee om de oren te slaan. Om elkaar de maat te nemen. Maar om elkaar in mee te nemen. Geen afvinklijstje. Als je daar aan voldoet, dan ben je een goed kerklid. Een goede christen. Nee: een uitdaging. Er zit permanent beweging in. Je zit allemaal op een lijn. Een lijn richting Jezus. In navolging van hem. Je zit allemaal ergens op die lijn. De één is iets verder misschien dan de ander. Maar dát maakt niet uit. Zoals Remmelt Meijer al zei: je kunt daar waar je bent een stap zetten achter Jezus aan. Klein stapje. Kom maar in beweging.

Het is ook zo dat mensen, die in het begin in Jezus gingen geloven. Die werden niet mensen van de kerk genoemd. Hè: kerk heeft iets van binnen en buiten. Je hoort er bij of niet. Nee, niet mensen van de club. Nee: mensen van *de weg*. (Lezen: Handelingen 9:1,2; Handelingen 18:23-26). Christen zijn is een *way of life*. Je gaat iemand achterna.

Het mooie is: de tien geboden. En ook de Bergrede. Die laten een ideaalbeeld zien. En er is er één die daaraan voldaan heeft. Eén mens die zo leefde. En die mens mogen wij achterna. Niet hijgerig of opgejaagd. Want het gaat er niet om dat jij het zelf moet bereiken. Maar juist omdat God aan het begin van de wet zegt: ik ben jouw God. Juist omdat Jezus bij de Bergrede heel dichtbij de mensen staat. Je kunt zijn liefde en aanvaarding proeven. Mensen zijn aan het einde er van ook helemaal ondersteboven: deze man is anders dan de farizeeën. Hij maakt dat je ontspannen de regels kan volgen. Omdat hij je eerst aanvaardt. Het hangt er niet van af. Je bent al welkom. Dan kun je ontspannen op weg.

En dan mag je je dochter opvoeden. Vandaag ben je met Isabel in de kerk. Dan zegt God als eerste: je hoort bij mij. Ze is van hem en mag ontspannen leven. En wat jullie haar dan gaan meegeven de komende jaren, dat is niet een set regels. Zo doen we dat hier. Nee, je laat haar kennismaken met een persoon: met Jezus. Je leert haar focussen op hem. Je mag haar kerngericht laten leven.

En dat is wat we vandaag allemaal weer meekrijgen. Het uitnodigende van de regels van Jezus. Omdat het regels *van Jezus* zijn. Een ideaal waar je naar mag streven. Waar je je naar mag uitstrekken. Dan wordt geloven en kerk-zijn iets dynamisch. Er is altijd beweging in je leven. Ook altijd beweging mogelijk! Je bent nooit uitgeleerd. Je bent nog niet volmaakt.

Dan denk je niet meer in grenzen. In afmeten van je eigen leven en dat van anderen aan regels. Dan denk je in mogelijkheden. Neem je anderen mee. Mee richting het hart van Jezus. Mee naar het avondmaal ook. Kom, kom mee, we gaan onze focus weer scherp stellen. Hier gaat het om. Om deze man. Deze God. Kom, neem volgende week brood en wijn. Ga met ons mee. Dan zijn we samen op weg. Richting volmaaktheid.

Amen